

častnih 10 (Levstik, Stritar, Lavrič, Vošnjak, Jurčič †, Bleiweis †, Levec, Celestin, Gregorčič, Miklošič), podpornih 14. Podpornik je vsak, kdor plača na leto najmenj 5 gld. Ker ima društvo „Slovenija“ lepi namen, mladim rojakom našim biti „domovina na tujem“, želeli je, da bi našla v Slovencih več podpore.

Slava preporoditeljem! Tako se imenuje slavnostni spis, katerega je o petdesetletnici književnega preporeda hrvaškega v Zagrebu dal na svetlo poseben odbor. Spis nam pod naslovom „Muževi ilirske dobe (1835—1850)“ prinaša devet-inpetdeset portrétov vseh tistih pisateljev in imenitnejših domoljubov, ki so se bili zbrali okoli Gaja; med njimi nahajamo tudi dva Slovence, g. Davorina Trstenjaka in St. Vraza. Prof. Smičiklas nam opisuje Gaja pred letom 1835., Milan Grlovič in Trnski pa priobčujeta životopisne črtice vseh ilirskih pisateljev, tudi tistih, ki so bili rojenjá Slovenci. Nadalje obseza spis modre in domoljubne reke, avtografe raznih Ilirov in pesniške doneske do malega vseh sedanjih pesnikov in pisateljev hrvaških. Lepo knjigo so s podobami okrasili hrvaški umetniki Nikola Mašić, Ivan Rendić, A. Mašić, F. Quiquerez, N. Damin, C. Medović, V. Bukovac, D. Marković, D. Melkus, D. Weingärtner in E. Kramberger. Napósled je slavnostnemu spisu pridejanih nekoliko napevov, katere so zložili F. Livadić, V. Lisinski, Ivan pl. Zajec in Fr. Š. Kuhač.

„Archiv für slavische Philologie.“ VIII. knjiga, 3. zvezek prinaša razprave in književna poročila, ki so jih spisali L. Masing, J. Kirste, S. Smal Stockij, L. Starostrik, A. Brückner, W. Nehring, Ed. Wolter in V. Jagić. Nas Slovence bi utegnil najbolj zanimati M. Valjavčev spis „Mittheilungen aus dem kroatischen Kaj-Dialecte“ in „Sprachproben des Dialectes von Cirkno“, kjer J. Baudouin de Courtenay z glosarjem zvršuje svojo že večkrat omenjeno razpravo.

Andrej baron Čehovin. — V dunajski stari „Pressi“ št. 208. smo brali jako zanimiv spis „Ein österreichischer Held“, v katerem neki g. Fridolin Lichtenwalder (— ako se ne motimo, skriva se pod tem pisateljskim imenom slovensk častnik iz Sevnice —) opisuje življenje Andreja barona Čehovina, porojenega l. 1810. v Branici na goriškem Krasu. Čehovin ali, kakor ga imenujejo uradni spisi, Zhehovini, sin kmetskih roditeljev, bil je leta 1831., takrat sedmošolec v Gorici, potrjen k topničarjem, kjer je v sedemnajstih letih jako počasi avanziral do nadtopovnika. Toda v tedanji vojni zoper Pijemonteze se je dné 29. maja 1848. l. pri Montanari odlikoval tako, da je dobil za hrabrost svojo véliko sreberno svetinjo ter bil povišan za podčastnika. Dné 25. julija 1848. l. se je v bitvi pri Somacampagni nosil spet tako junaški, da je bil odlikovan z véliko zlato svetinjo. Že naslednji dan, 26. julija 1848. l. vladal se je Čehovin v bitvi pri Volti spet tako vrlo, da je bil povišan za častnika. A prava čuda je delal lajtnant Čehovin dné 23. marcija 1849. l. v bitvi pri Novari. Tu se je naš junak na desni stráni ceste, ki drži iz Olenga, s tremi svojimi topovi ustavil šestnajstim topovom sovražnikovim ter streljal nánje tako silno, da so kmalu utihnili poškodovani trije topovi pijemonteški in da je bilo ubitih ali ranjenih mnogo vojakov in kónj pijemonteških. A tudi sovražnik je njemu jeden top razbil, štiri vojake grozovito ožgal, jednega vojaka in tri konje ubil ter ranil tri vojake in štiri konje. Pozicija je bila silno nevarna. Da se je umaknil Čehovin, izgubljena bi bila 9. strelski bataljon in ves polk Franc Karl. V tem nevarnem trenutku Čehovin z ostalima dvema topovoma hipno plane na sovražnika, ki se je pripravljajl naskočiti omenjeni polk in bataljon in dasi je nánj silno streljalo trinajst ognjenih žrel sovražnikovih in je Čehovin izgubil tudi drugi top,

dva moža in jednega konja, vendar je neustrašeni junak s samó jednim topom zadrževal sovražnika, dokler ni došla pomoč. Za ta velevažni, odločilni in junaški čin je prejel Čehovin 1849. l. dné 29. junija viteški križ reda Marije Terezije ter je bil l. 1854. po pravilih tega reda povzdignen v baronski stan. Vrh tega je bil odlikovan s toskanskim vojaškim redom za zasluge in z avstrijskim oficirskim zaslužnim križem in s papeževo svetinjo. Leta 1852. je cesar imenoval Čehovina za ulanskega ritmajstra, ali že l. 1854. je bil prestavljen v tem dostojanstvu spet k topničarjem. A žal, slavni junak je dné 10. septembra 1855. l. v Badnu poleg Dunaja po kratki bolezni umrl za kolero neoženjen. Iz moškega rodu Čehovinovega živi še netjak slavnega junaka, Florijan Čehovin, posestnik v Branici; tudi znani goriški zdravnik dr. Andrej Lisjak je iz ženskega pokolenja Čehovinove rodovine.

Čehovinovo življenje je bilo že večkrat opisano, tako v Hirtenfeldovi knjigi „Der Maria-Theresien-Orden u. seine Mitglieder, Wien 1857.“; v „Novicah“ ga je l. 1854. opisal Verdelški, l. 1855. Kajetan Huber. Tudi našemu listu je objavljen njegov životopis, katerega priobčimo pod razpredelom „Slavni Slovenci“. Zgoraj omenjeni spis g. Lichtenwalderja je pa zlasti zategadelj spomina vreden, ker Čehovina reklamuje za Slovenca. Vsem dozdanjim biografoam je bil Čehovin — Italijan.

Hrvaška književnost. — Akoprem razburjeni valovi javnega življenja močno zadržujejo razvoj lepe knjige in književnosti sploh, pognalo je vendar tudi to polje na Hrvaškem zadnji čas nekoliko prav lepih cvetlic. Domoljubnemu srcu gotovo najbolj ugajajo nove pesmi starega pevca Jovana Sundečića, o katerem ne moreš reči ne, da je Hrvat, ne, da je Srb, ampak v njem vidiš tisti plemeniti uzor, za katerem vsi hrepenimo, on je Hrvat in Srb ob enem, ali živ „Jugoslovan“, kakor smo nekdanj rekali. Sundečiću sta Hrvaška in Srbska le jedna domovina, katero jednako ljubi in jednako opeva z mladeniškim navdušenjem. Da bi Hrvatom in Srbom povedal, česar je polno goreče njegovo srce, daje pesniške plodove svoje tiskati z latinico in cirilico. To poletje je prišel na nekoliko časa sam v Zagreb, kjer je izdal svoje „Odisaje roditeljskoga srca“, ob enem pa tudi „Srce i ljubav“, pesme prerano umrlega svojega sina Petra. Sundečić spada med najboljše hrvaške pesnike in je že dovolj znan po prejšnjih svojih delih, zato ne treba, da bi ga znova priporočali. — Vesela prikazen so tudi „Pjesme Milke Pogačićeve“ že zato, ker jih je spevalo žensko srce. Dasi jezik ni povse uzoren, vendar hvalijo Pogačićevo, da so njeni občutki resnični, a pesniške njene podobe prav plastične. — Na več stranih zanimiva in imenitna je „Marjanska vila“ ili sbirka narodnih pjesama sakupljenih u Spljetu po Dujmu Karamanu. Znano je, kolikanj se dalmatinski lahoni prizadevajo, da bi svetu raztrobili Splet kot do dobrega italijansko mesto. Da je ravno narobe, dokazal je gospod Karaman, ki je v samem Spletu nabral dvestoinštirideset hrvaških narodnih pesmij ter jih priobčil v imenovani zbirki, za katero mu je gotovo hvaležen vsak domoljub — V Senji je izdal Silvij Strahimir Kranjčević svoje „Bugarkinje“, pesmi, katerim se sicer vidi, da so prvenci, toda ob enem kažejo nam lepe darove mladega pesnika, od katerega se nam je nadejati še lepšim plodovom. — Pripovedno literaturo je pomnožil znani hrvaški pisatelj Gjuro Deželić z „Burzanci“, romanom iz hrvaškega življenja; Adolf Veber Tkalčević pa je preskrbel drugo izdanje prelepega svojega „Putu na Plitvice“, s katerim si je že pred petindvajsetimi leti pridobil mnogo hvale in slave. Tkalčević je jeden prvih hrvaških stilistov, ki piše